

Derzsényi Attila

attila.derzsényi@hm.gov.hu

ELJÁRÁSI HATÁRIDŐK A BESZERZÉSBEN

Absztrakt

A HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal beszerzési tevékenységét tekintve nemcsak a honvédelmi tárca, hanem a közigazgatás egyik legnagyobb központi beszerző szervezete. Egyedi, sajátos tevékenységét az jellemzi, hogy a hazai beszerzési jogszabályok mindegyike alapján folytat le általános és speciális beszerzési eljárásokat. Az egyes beszerzési eljárási cselekményekre ugyanezen jogszabályok határoznak meg minimális határidőt, amelynek ismerete nélkülözhetetlen a logisztikai ellátás tervezésében, az ellátás folyamatosságának biztosításában.

MoD Armament and Quartermaster Office is the largest central procurement body of not only the Ministry of Defence but also of the whole administration. It's unique and specific activity is characterized by the fact that it conducts general and special procurement procedures according to all the domestic procurement laws. The same laws prescribe the minimum deadlines for certain procedural actions, the knowledge of which is indispensable in planning the logistic supply, and in ensuring the continuity of supply.

Kulcsszavak: *beszerzés, eljárási cselekmény, logisztikai ellátás,, eljárási határidő
~ procurement, procedural action, logistic supply, procedural deadlines*

BESZERZÉS A LOGISZTIKÁBAN

A logisztikában alkalmazott új Supply Chain Management (ellátásilánc-menedzsment) irányzat részletesen meghatározza az ellátási lánc folyamatát a nyersanyag-kitermeléstől a késztermékeknek a végfelhasználókhöz történő kiszállításáig, amely magába foglalja a termékhez kapcsolódó különböző szolgáltatásokat (szervizszolgáltatások, hulladékkezelés, újrahasznosítás) is.

Az irányzaton belül az integrált ellátási láncnak a beszállítók, vevők, különféle logisztikai szolgáltatók logisztikai rendszereinek összekapcsolását nevezzük. Az integrált ellátási lánc létrehozásának célja az értéktermelő folyamat minőségének, hatékonyságának javítása. Az üzleti folyamatoknál (például beszerzés, szállítás, raktározás, gyártás) az együttműködő partnerek közös céljait kell figyelembe venni.

A beszerzés feladatai közé tartozik a beszállítók felkutatása, minősítése, versenyeztetése és értékelése.

A logisztika 9M-elv [1] végrehajtása a beszerzésben központosul:

- a megfelelő információ;
- a megfelelő anyag;
- a megfelelő energia;
- a megfelelő személyek jussanak el;
- a megfelelő mennyiségben;
- a megfelelő minőségben;
- a megfelelő időpontban;
- a megfelelő helyre;
- a megfelelő költséggel.

A beszerzés az integrált ellátási lánc része, amelynek végrehajtását, feltételeit számos tényező befolyásolja. A közigazgatáson belül a honvédségi beszerzés sajátos, tekintettel arra, hogy a „civil” beszerzéshez, sőt még a közigazgatás egyéb területeihez képest is sajátos helyzetben van.

1. ábra. A honvédségi beszerzést befolyásoló tényezők.
(Készítette: Derzsényi Attila)

Az egyes befolyásoló tényezők nem teljes körű kifejtése:

Jogi előírások: a nemzetközi és hazai jogszabályokat, közjogi szervezete-szabályozó eszközöket, belső utasítások, stb.

Költségvetés: a honvédelmi tárca költségvetésén belül, az adott feladatra, az adott beszerzésre biztosított pénzügyi fedezet, amely lehet tárgyévi, vagy több évre biztosított)

Piac: az adott beszerzési feladattal összefüggő piaci szereplők, a piaci ár, a piaci szereplők egymáshoz viszonyított helyzete, nemzetközi szerepe, stb.

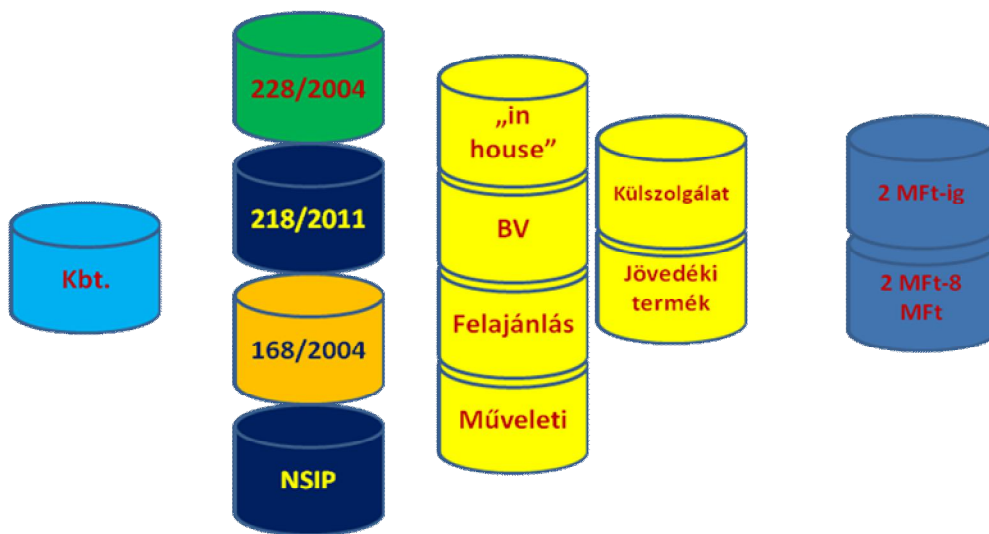
Idő: egyrészt jelenti azt az időpontot, amikorra szükséges az áru vagy szolgáltatás beszerzése, másrészt jelenti az ellátás időtartamát, valamint jelenti a tervezés- beszerzés időszükségletét.

Igény: a hazai, nemzetközi katonai feladat, a rendelkezésre álló raktárkészlet és rendelkezésre álló kapcsolódó szolgáltatások (javítási-, karbantartási erőforrás) alapján kerül pontosításra a műszaki követelmény (minőségi, mennyiségi, teljesítési feltételek)

Első körben érdemes megvizsgálni az időt, mint a beszerzést befolyásoló körülmények egyikét a beszerzéshez szükséges időszükséglet figyelembe vételével.

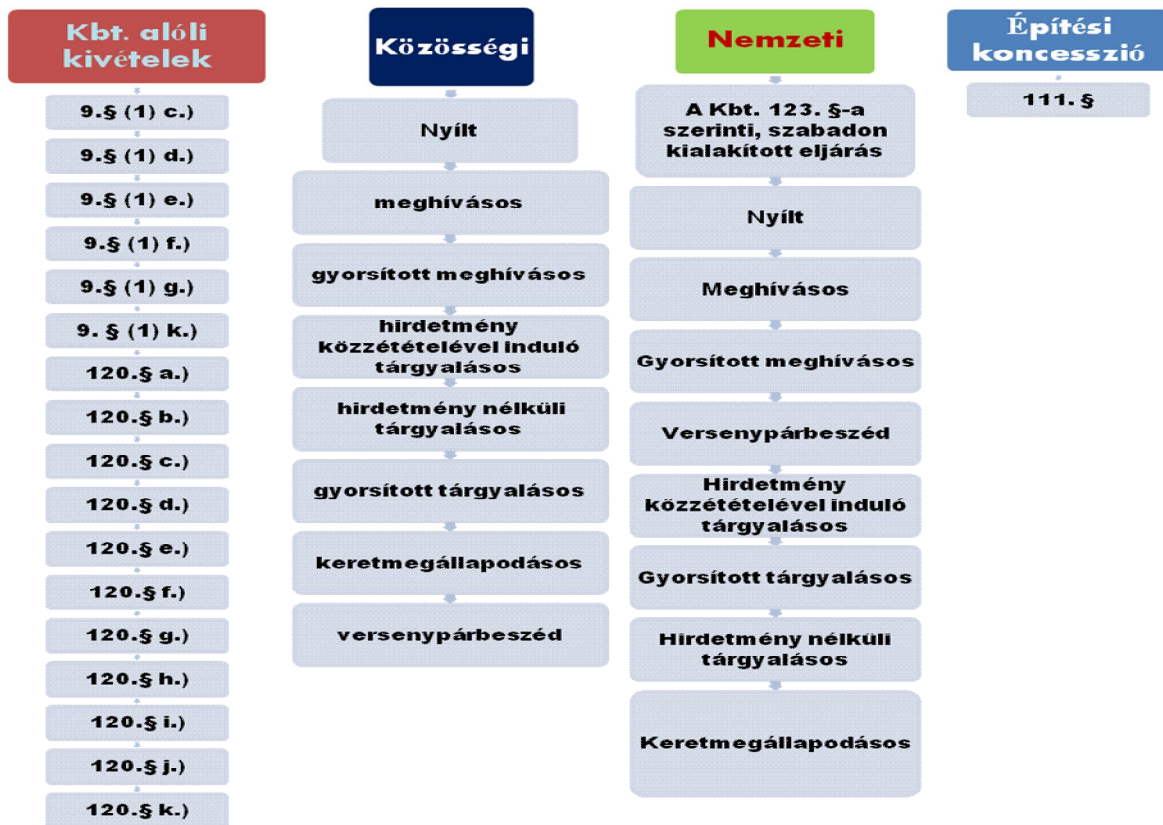
Beszerzés típusai

A honvédelmi tárca legnagyobb központi beszerző szervezete (HM FHH) által lefolytatott beszerzési eljárások és azok típusai (2012. január 01-től hatályos állapot szerint):

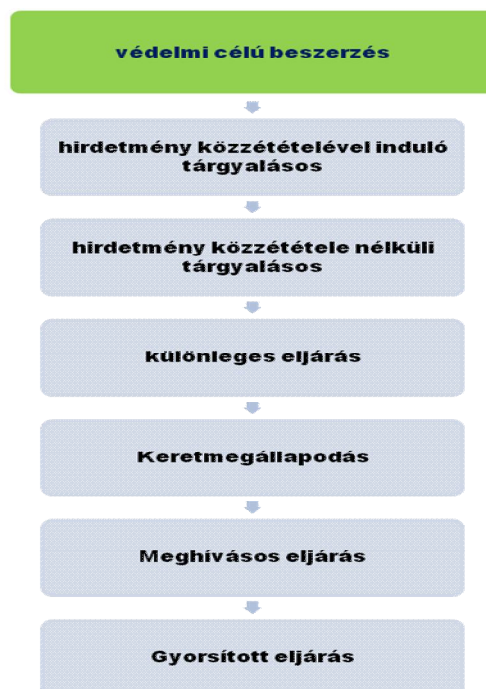
2. ábra. Beszerzési eljárások típusai.
(Készítette: Derzsényi Attila)

1.) A „közbizterzésekrl szol” 2011. évi CVIII. törvény alapján [2]:

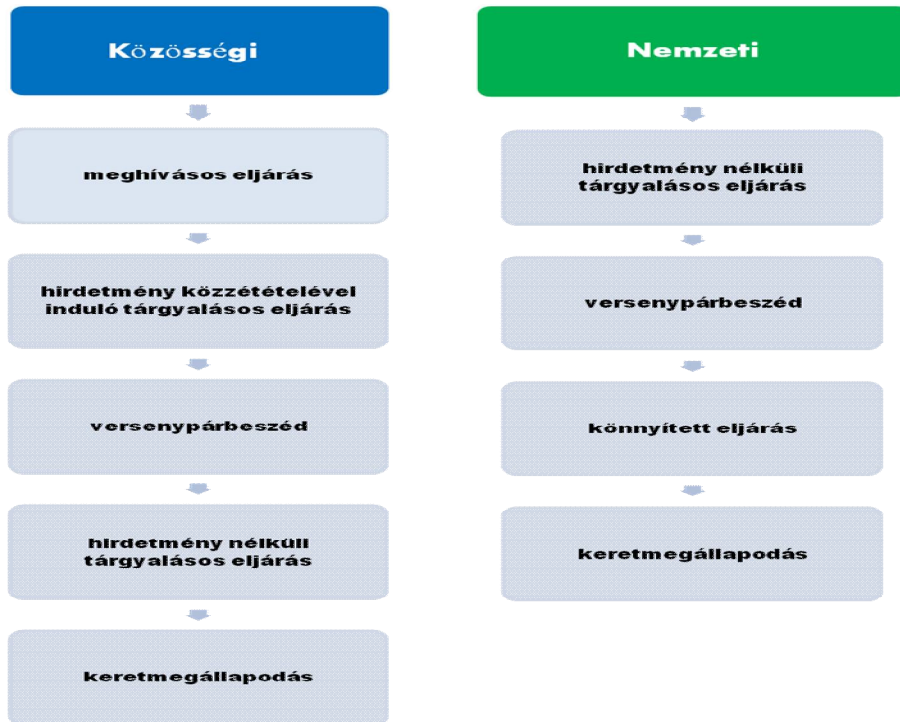
3. ábra. Kbt. szerinti eljárásfajták.
(Készítette: Derzsényi Attila)

2.) A „védelem alapvető biztonsági érdekeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó szabályokról” szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet alapján [3]:

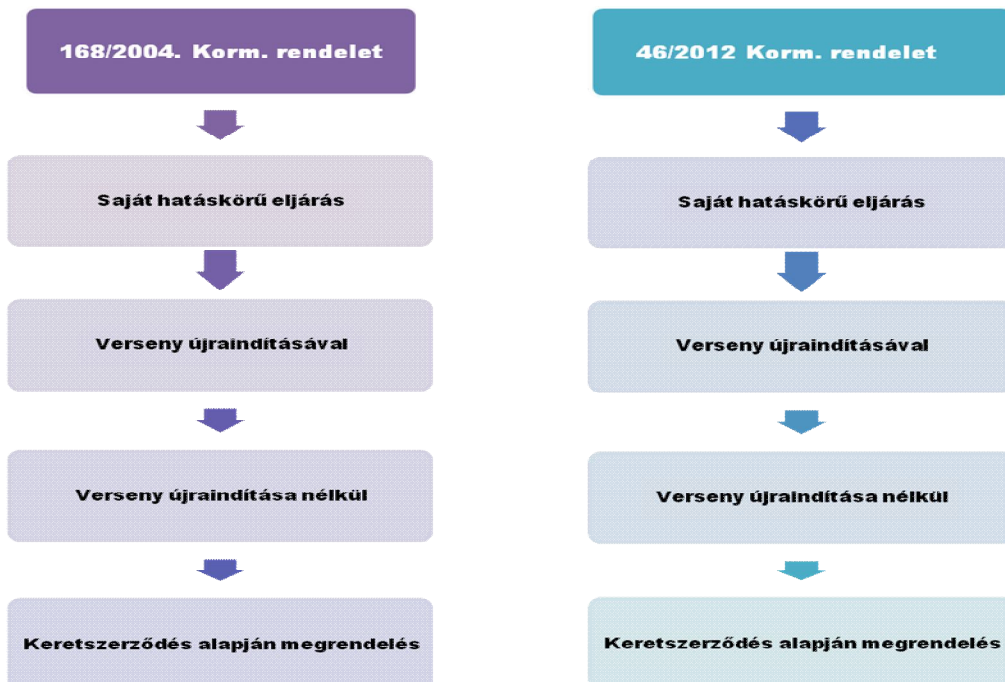
4. ábra. Védelmi célú beszerzés szerinti eljárásfajták.
(Készítette: Derzsényi Attila)

3) „a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól” szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet alapján [4]:

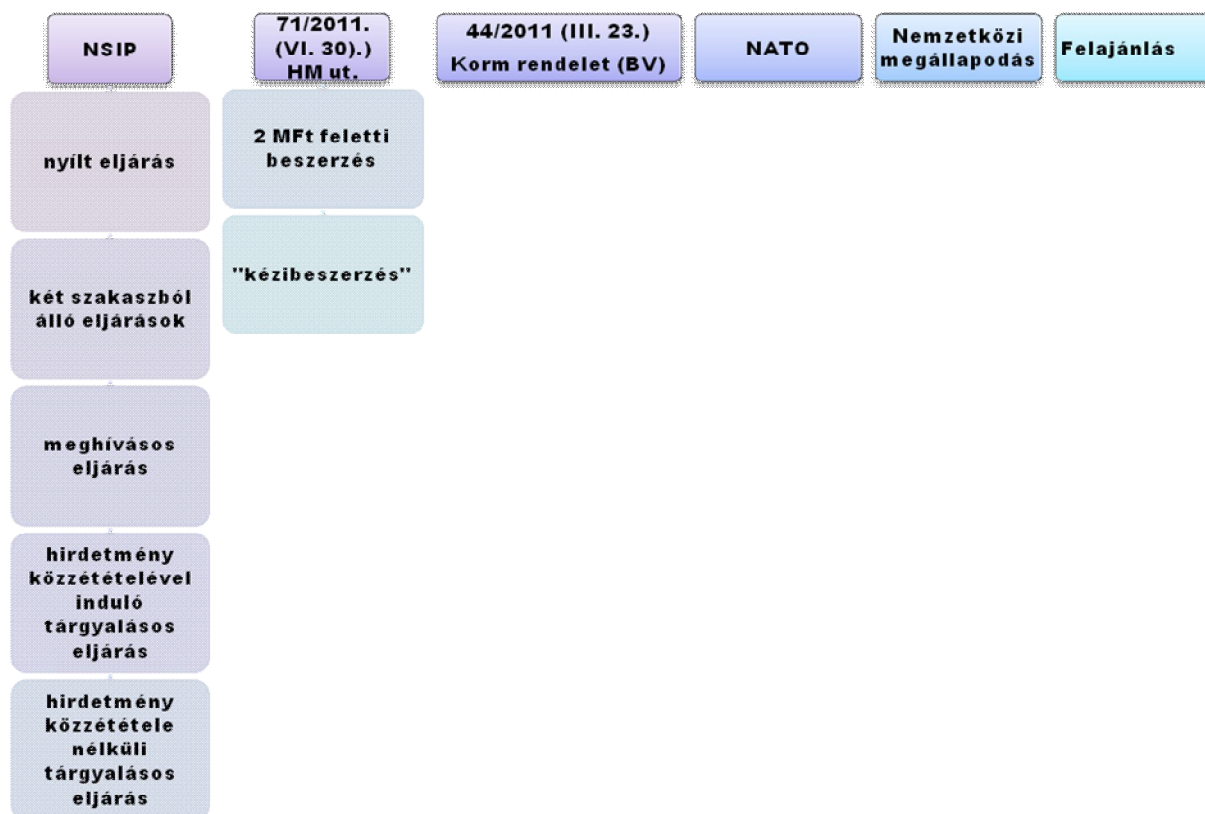
5. ábra. Minősített beszerzés szerinti eljárásfajták.
(Készítette: Derzsényi Attila)

4.) Központosított közbeszerzés [5]:

6. ábra. Központosított beszerzés szerinti eljárásfajták.
(Készítette: Derzsényi Attila)

5.) Különleges eljárások [6]

7. ábra. Különleges beszerzés szerinti eljárásfajták.
(Készítette: Derzsényi Attila)

Beszerzés szakaszai

A beszerzési eljárás időszükségletét nagymértékben befolyásolja a jogszabály által előírt eljárás szakaszai, amelyek a következők lehetnek:

Előkészítési szakasz: Az esetleges piackutatást követően az igény megfogalmazása (műszaki követelmény összeállítása), a pénzügyi fedezet meglétének igazolása, részvételi-, ajánlati-, ajánlattételi-, pályázati felhívás, valamint dokumentáció összeállítása.

Előzetes engedélyeztetési szakasz: 2011. július 01-től a „közbeszerzések központi ellenőrzéséről” szóló 46/2011. Korm. rendelet meghatározott közbeszerzési eljárásokban a Nemzeti Fejlesztési Miniszter előzetes engedélyeztetését határozta meg, amelyre vonatkozóan meghatározásra került az engedélyeztetés minimális időszükséglete is.[7]

Részvételi szakasz: Egyes eljárás típusoknál (két, vagy többszakaszos eljárásban) a részvételi szakaszban történik meg az ajánlattevők előzetes kiválasztása. A részvételi szakaszban egyes esetekben hirdetmény feladását határozta meg a jogalkotó, amely a Közbeszerzési Értesítő, valamint ezen keresztül az Európai Unió Hivatalos Lapjában történő megjelentetés (ellenőrzés) időszükségletét figyelembe kell venni.

Ajánlattételi szakasz: Az ajánlattételi határidőt minden esetben meghatározta a jogalkotó. Az ajánlattételi szakaszban egyes esetekben hirdetmény feladását határozta meg a jogalkotó, amely a Közbeszerzési Értesítő, valamint ezen keresztül az Európai Unió Hivatalos Lapjában történő megjelentetés (ellenőrzés) időszükségletét figyelembe kell venni. Befolyásoló tényező továbbá az ajánlattevők által feltett kérdésekre adandó kiegészítő tájékoztatás időszükséglete.

Utólagos engedélyeztetési szakasz: 2011. július 01-től a „közbeszerzések központi ellenőrzéséről” szóló 46/2011. Korm. rendelet meghatározott közbeszerzési eljárásokban a

Nemzeti Fejlesztési Miniszter utólagos engedélyeztetését határozta meg, amelyre vonatkozóan meghatározásra került az engedélyeztetés minimális időszükséglete is.

Eredményhirdetési szakasz: Az eredményhirdetés jogszabály által kötött formában történik, a módosítások eredményeként az összegezés megküldésével. Ebben a szakaszban azonban figyelembe kell venni az előzetes vitarendezés, jogorvoslat időszükségleteit, amely a szerződéskötés időpontját befolyásolhatja.

Szerződéskötési szakasz: A szerződés megkötése érdekében a honvédelmi tárca speciális eljárásrendet alakított ki. Többnyire az Ajánlatkérő és Költségviselő személye nem azonos, ezért a szerződés költségvetési fedezetének igazolására a Költségviselő részére szerződéskivonat aláírása került meghatározásra. Ennek hiányában a szerződés nem írható alá.

Beszerezés minimális időszükséglete

A fenti előzmények alapján a honvédelmi tárca által lefolytatott beszerzési eljárásokban az azokra vonatkozó jogszabályok a 8. ábrán látható minimális időszükségleteket határozzák meg.

A jogszabály által meghatározott minimális időtartamot érdemes vizsgálni az adott ellátás folyamatos biztosítása érdekében.

A szükségletek kielégítése nem megy egyik napról a másikra, hiszen a logisztikai rendszer egyes elemei egymásra épülő, egymással kölcsönhatásban lévő egységet képeznek.

A rosszul meghatározott műszaki követelmény a beszerzési eljárásban az ajánlattételi határidő, és ezáltal a szerződéskötés időpontjának elhúzódsához vezethet. Végző esetben az ajánlati felhívás, ajánlati dokumentáció módosítását eredményezheti, amely miatt a jogszabályban meghatározott minimális határidő számítása a módosítástól újból kezdődik.

Ugyanez érvényes a rosszul tervezett eljárás típusai esetében is. Az éves beszerzések tervezéskor tisztában kell lenni arra vonatkozóan is, hogy milyen eljárásmdban kerülhet sor a beszerzésre. Az egybeszámítás szabályainak betartása kötelező az Ajánlatkérő részére. Amennyiben a hasonló tárgyú beszerzések összértéke meghaladja a közösségi értékhatárt, az eljárási időszükséglet hosszabb.

A honvédség speciális rendeltetésével, közfeladati jellegével kapcsolatosan gyakran előfordul a közbeszerzési törvénytől eltérő beszerzés lefolytatása. Egyes áruk, és szolgáltatások beszerzése speciális kormányrendeletekben kerültek szabályozásra. Ezek a kormányrendeletek eltérő alaki, és tartalmi feltételeket, eltérő időszükségleteket határoznak meg.

A honvédelmi tárca jellegzetessége, hogy a katonai logisztikai ellátási lánc szervezetenleg is elkülönül egymástól:

A felhasználó (katonai feladatot végrehajtó) fogalmazza meg az igényeket, amelyre szükséges van. A pénzügyi szervezet határozza meg, hogy mekkora költségkeretből lehetséges a gazdálkodás.

A logisztikus a fenti két feltételt egységesíti, vagyis a szükséges piackutatást követően véglegesíti a műszaki követelményt, a költségvetés függvényében pedig a beszerzendő mennyiséget. A tervezés időszakában a logisztikus a cikk elején felsorolt 9M elv segítségével állítja össze a megbízását a beszerző szervezet részére.

Az eljárás típusa	NFM előzetes engedélyeztetés (min. nap)	HM felsőszintű engedélyeztetés	KÉ hirdetmény-ellenőrzés	Részvételi határidő (min. nap)	KÉ hirdetmény-ellenőrzés	Ajánlattételi határidő (min. nap)	NFM utólagos-s engedélyeztetés (min. nap)	HM felsőszintű engedélyeztetés	Szerződéskötési tilalom	Összesen minimális időtartam
2011. évi CVIII. tv. (Kbt.)										
Nyílt eljárás közösségi	15 munkanap	5 nap	-	-	2+5 munkanap	45 nap	3 munkanap	5 nap	10 nap	93-98 nap
Nyílt eljárás nemzeti	15 munkanap	5 nap	-	-	2+5 munkanap	20 nap	3 munkanap	5 nap	10 nap	68-73 nap
Meghívásos eljárás	15 munkanap	5 nap	2+5 munkanap	30 nap	-	40 nap	3 munkanap	5 nap	10 nap	118-123 nap
Hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos	15 munkanap	5 nap	2+5 munkanap	30 nap	-	Elegendő idő	3 munkanap	5 nap	10 nap	88-93 nap
Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos	15 munkanap	5 nap	-	-	-	Elegendő idő	3 munkanap	5 nap	10 nap	49-54 nap
228/2004 Korm.rendelet (haditechnikai)										
hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos (400 000 EUR értéket meghaladó)	-	20 nap	12 nap	37 nap	-	40 nap	-	10 nap	10 nap	129 nap
hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos	-	20 nap	-	37 nap	-	40 nap	-	10 nap	10 nap	117 nap
hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos	-	20 nap	-	-	-	40 nap	-	10 nap	10 nap	80 nap
meghívásos	-	20 nap	-	37 nap	-	40 nap	-	10 nap	10 nap	117 nap
168/2004 Korm.rendelet (központosított)										
verseny újraindításával	15 munkanap	5 nap	-	-	-	Elegendő idő	3 munkanap	5 nap	10 nap	51-53 nap
verseny újraindítása nélküli megrendelés	15 munkanap	5 nap	-	-	-	-	-	-	-	23 nap
írásbeli konzultációval	15 munkanap	5 nap	-	-	-	Elegendő idő	3 munkanap	5 nap	10 nap	51-53 nap

8. ábra. Eljárások időszükséglete.
(Készítette: Derzsényi Attila)

A beszerzés a műszaki követelmény és pénzügyi fedezet meglétét követően kezdődik. A beszerző ezen okmányokból tesz javaslatot az eljárás módra, valamint az eljárás ütemtervére. A jogszabályi követelmények alapján meghatározásra kerül a szerződéskötés legkorábbi időpontja.

A fenti táblázat egy optimális, minimális időszükségletet tartalmaz. A gyakorlati tapasztalatok alapján 10-30 %-os többlet időszükséglettel érdemes kalkulálni.

ÖSSZEGZÉS

A cikk részletesen bemutatta a beszerzési eljárásokat befolyásoló egyik tényezőt, az időszükségletet. A cikkben foglaltak elősegíthetik az ellátás tervezését, elegendő időt biztosítva az ellátás folyamatosságának biztosítására.

Felhasznált irodalom:

- [1] Szegedi Zoltán – Prezenszki József: Logisztikamenedzsment, Kossuth Kiadó 2003
- [2] A „közbeszerzésekről” szóló 2011. évi CVIII. törvény
- [3] A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai célokra szánt áruk beszerzésére, illetve szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet
- [4] A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet
- [5] A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet
- [6] A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 71/2011. (VI. 30.) HM utasítás
- [7] A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet